

Premijerski sat – 22. jul 2020.

Klub poslanika Demokratske partije socijalista Crne Gore

Branimir Gvozdenović

POSLANIČKO PITANJE

Uvaženi predsjedniče Vlade,

gospodine Markoviću,

Crnogorska ekonomija se dominantno bazira na turizmu, koji je, zajedno sa pratećim djelatnostima, ključni generator našeg ekonomskog razvoja. Pandemija zarazne bolesti Covid 19 i sva ograničenja, prije svega kad su u pitanju putovanja, koje pandemija uslovljava, već su ostavile, i ostaviće negativne posljedice po sve turističke destinacije na svijetu, kojima pripada i naša zemlja. Svjedoci smo, nakon kratkog stabilizovanja stanja sa širenjem novog koronavirusa, da se epidemiološka situacija svuda u svijetu, pa i u našoj zemlji komplikuje, što se naročito odražava na sektor turizma. Zato Vam, u ime Kluba poslanika DPS-a, a vjerujem i u ime svih turističkih djelatnika, kao i cjelokupne javnosti, postavljam sljedeće pitanje:

Koje će aktivnosti Vlada Crne Gore predložiti ili sprovesti, kako bi se obezbijedio kontinuitet dobrih rezultata u turizmu ostvarenih u prethodnom periodu, koji su Crnu Goru, prema izvještajima i prognozama renomiranih međunarodnih organizacija i institucija iz oblasti turizma, svrstali među prepoznatljive i najbržerastuće turističke destinacije u svijetu? Šta će konkretno podrazumijevati treći paket mjera koji Vlada najavljuje i mogu li se privrednici koji posluju u sektoru turizma i pratećim i komplementarnim djelatnostima nadati podršci koja će im pomoći nastavak otežanog poslovanja u novonastaloj situaciji?

ODGOVOR

Uvaženi predsjedniče, uvaženi potpredsjednici, uvaženi poslanici,

Uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću,

Politika u oblasti turizma u ovom mandatu Vlade je svakako jedna od najuspješnijih koju smo sproveli u skladu sa izbornim programom, ali i očekivanja poslenika i građana u turizmu. Svjedočili smo kontinuiranom i snažnom rastu sve do pojave pandemije Covid-19 koja je dovela do, na prvom mjestu zdravstvene, a zatim i globalne ekonomske krize, što nije zaobišlo ni Crnu Goru.

Upravo zbog toga Vlada je od izbijanja pandemije, kroz sve svoje aktivnosti, uložila napor da odmjeri svoje djelovanje, a u prvom redu da sačuva ekonomska supstanca u sektoru turizma, ali i svih ostalih ugroženih djelatnosti naše ekonomije.

Dozvolite da podsjetim da je Vlada predstavila prvi set mjera samo dva dana nakon što je evidentiran prvi slučaj Covida-19 u Crnoj Gori što jasno govori da smo anticipirali situaciju,

odmah reagovali i pokazali privredi da nije sama. Drugi set mjera predstavili smo 30. aprila i njime stvorili uslove, između ostalog, za očuvanje radnih mjesta kao ključni prioritet države.

U skladu sa razvojem situacije Vlada je djelovala interventno i prije zvanično usvojenog trećeg seta mjera osigurala podršku isplati zarada i za jun mjesec. Do sada je, od aprila mjeseca, u ovu svrhu zaposlenima u sektoru turizma i ugostiteljstva uplaćeno oko 12,14 miliona eura podrške za ukupno 40.422 zarade.

Prosječno u ova tri mjeseca preko 2.100 preduzeća u sektoru turizma i ugostiteljstva bila su korisnik ove podrške.

Sa druge strane, plasman IRF je do kraja prošle nedjelje porastao za cijelih 81 milion eura u periodu četiri mjeseca krize izazvane epidemijom koronavirusa, i to kroz 493 obrađena kredita.

Kada govorimo o kontinuitetu i budućnosti crnogorskog turizma siguran sam da je ona svijetla, ali i da će i u redovnim okolnostima trebati još dosta truda da dostignemo puni potencijal. Ipak, ne zaboravimo da se nalazimo u fazi borbe za zaštitu javnog zdravlja, da svi treba da damo doprinos, a da istovremeno razmišljamo o ubrzanom oporavku i razvoju.

Govoriti o novim dometima u ovoj situaciji može zvučati iznenađujuće, ali da se zajedno zapitamo kako bi zvučalo 2006. godine da smo rekli da će naš turizam do 2020. godine ostvariti 10 milijardi eura prihoda ili 750 miliona eura prosječno godišnje.

Od ovih 10 milijardi preko 3,1 milijardu je ostvareno od inostranih i domaćih turista u periodu 2017-2019 godina ili u prosjeku preko jedne milijarde godišnje u mandatu ove Vlade.

Dakle, potpredsjedniče Gvozdenoviću,

Prilikom predstavljanja prvog seta mjera ukazao sam da je ovo kriza u kojoj svi moraju da ponesu svoj dio tereta i Vlada je na najjasniji način demonstrirala da stoji u potpunosti iza građana i privrede.

Pošto iskazujete interesovanje za treći set mjera koji je Vlada pripremila, želim da Vam saopštim da je samo kratkoročni set predloženih mjera u turizmu vrijedan ukupno 67,85 miliona eura do 2022. godine.

On uključuje subvencionisanje kamatne stope za reprogram kredita kod IRF-a i poslovnih banaka vrijedan 12 miliona eura, primjenu snižene stope PDV-a od 7% na period od godinu dana (tj. do sredine naredne godine), ukupno vrijednu 16 miliona eura, kreditnu liniju kod IRF-a za likvidnost i obrtna sredstva sa subvencionisanom kamatnom stopom, subvencije za izdavaoce privatnog smještaja vrijedne 3 miliona eura, te subvencije za turooperatore i sredstva za promociju.

Dugoročni set predloženih mjera koji će se primjenjivati do 2024. godine ukupno je vrijedan 131,7 miliona eura i bavi se investicijama za završetak postojećih projekata, rekonstrukciju ili izgradnju novih, zatim diversifikacijom turističkog proizvoda, kao i avio dostupnošću.

Ovo su samo najznačajniji segmenti predloga koji smo pripremili i koji je planiran za razmatranje na Vladi na sutrašnjoj sjednici.

Dakle, podrška Vlade je snažno prisutna od početka, tako da ne treba govoriti u kategorijama očekivanja ili pretpostavki, jer institucije već uveliko mjesecima rade svoj posao. Proces donošenja trećeg seta mjera je bio nešto duži nego što smo planirali, ali vjerujem da je svakome dobronamjernom u Crnoj Gori jasno da smo morali analizirati cjelokupnu situaciju kako bi mjere bile adekvatne.

Kada smo ušli u taj proces, odmah nakon drugog seta mjera, situacija je bila drukčija. Nijesmo imali aktivnih slučajeva zaraze, a stanje u regionu i na drugim emitivnim tržištima se smirivalo. Svjedoci smo da je tokom juna ta situacija nažalost promijenjena.

Stoga će, kao što sam kazao, Vlada kroz treći set mjera opredijeliti gotovo 200 miliona eura za turizam kroz kratkoročne i dugoročne mjere i time još jednom demonstrirati volju da se kroz punu podršku bavi upravljanjem izazovima u turizmu, ali i u svim drugim sektorima kako bi se crnogorska ekonomija vratila na put razvoja, koji je trasiran prije ove krize.

U odnosu na ovo osnovno pitanje pružio sam Vam odgovor. Vi ste, razumio sam postavili i dodatno pitanje koje se tiče IT sektora...

DOPUNSKO PITANJE ZA PREMIJERSKI SAT

Zahvaljujem, predsjedniče Vlade, na konkretnom odgovoru koji ohrabruje. Siguran sam da će aktivnosti koje ste naveli dati dodatni podstrek razvoju turizma i komplementarnih djelatnosti.

Svjedoci smo tokom prethodnih mjeseci da su online platforme za različite segmente djelovanja privrede veoma važne, ispostavilo se, u nekim trenucima jedino rješenje za neometano funkcionisanje sistema. Kad je u pitanju turizam u vezi sa kojim sam postavio glavno pitanje, značajno je napomenuti da je od strane privatnog sektora u Crnoj Gori razvijena digitalna platforma „Ljetuj doma“, koju su podržali Ministarstvo održivog razvoja i turizma (čijim radom Vi koordinirate) i Nacionalna turistička organizacija. Višestruki su benefiti ove platforme i za turističke poslenike, ali i za naše građane koji na osnovu platforme obezbjeđuju značajne popuste za boravak u turističkim kapacitetima u zemlji, čime pomažu domaću privredu, i s druge strane sebi obezbjeđuju odmor pod značajno povoljnijim uslovima.

Kako se i pokazalo, IT inovacije podstiču produktivnost, uvećavaju profitabilnost i doprinose jačanju kvaliteta, ne samo u oblasti turizma. Pomenuo sam takođe u obrazloženju osnovnog pitanja neke naše kompetitivne prednosti. Jedna od prednosti malih zemalja, a to pokazuju i primjeri baltičkih država, je razvoj IT privrede i inovacija. IT privreda doživljava globalni rast velikih razmjera, dok tržište inovacija pruža sve više mogućnosti. Istovremeno ovaj sektor je atraktivan prostor za zapošljavanje mladih ljudi.

Iskoristiću priliku i postaviti Vam dopunsko pitanje:

Na koji konkretan način država planira da ojača IT sektor i uopšte inovativnu privredu, u cilju implementacije Strategije pametne specijalizacije?

OBRAZLOŽENJE:

Privreda se globalno transformiše zahvaljujući napretku i prodoru novih znanja i tehnologija (posebno u IT sektoru), ali i zajedničkim izazovima pred kojima se čovječanstvo našlo – poput održivog razvoja planete i zdravlja ljudi.

Pandemija novog koronavirusa je ubrzala prilagođavanje različitih sistema novonastaloj situaciji usljed brojnih ograničenja i naizgled nemoguće situacije učinila mogućim i realnim. S obzirom na neizvjesnost daljeg razvoja situacije, ukazuje se potreba za intenzivnijim razvojem IT sektora, kako bismo adekvatno odgovorili izazovima koji su pred nama.

Vlada je, u proteklom periodu, kreirala više instrumenata podrške razvoju inovativne privrede, kroz strateški okvir „Strategiju pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024“, „Kolaborativni program za inovacije“, „Program podsticanja inovativnih startapova“, „Program za razvoj konkurentnosti“ kao i ranije donijetu „Strategiju uspostavljanja Naučno-tehnološkog parka“. U Programu rada Vlade za ovu godinu predviđeno je donošenje 2 nova Zakona; inovirani Zakon o inovacionoj djelatnosti i lex specialis Zakon o podsticajnim mjerama za istraživanje i inovacije.

Šta je do sada postignuto kroz navedene mehanizme politike u oblasti inovacija, a šta se očekuje u srednjem i dugom roku kao efekat donijetih politika?

ODGOVOR NA DOPUNSKO PITANJE

U odnosu na dopunsko pitanje a tiče se IT sektora, vjerujem, potpredsjedniče Gvozdenuviću da ste registrovali napore Vlade, već od 2018. godine, u tom pravcu preko svojih ključnih resora, Ministarstva ekonomije i naravno Ministarstva nauke u saradnji sa drugim sektorima, opredijelili smo značajna sredstva preko tri miliona eura za podršku oko 40 projekata u IT sektoru.

Mi bilježimo zaista u Crnoj Gori ozbiljan napredak kada je u pitanju IT sektor, odnosno IT industrija. Imamo veoma kvalitetan kadar i potencijal koji i u ovim teškim vremenima pokazuje i vitalnost i sposobnost da odgovori izazovima u kojima se nalazi cijela crnogorska ekonomija, na mnogo kvalitetniji način nego tradicionalni sektori koji su bili pod posebnom pažnjom do ovog vremena.

U Ministarstvu nauke imamo u ovom trenutku registrovano oko 70 kompanija iz oblasti inovacija, od toga preko njih 30 su izvozno orijentisane, naravno ima ih mnogo više na našem tržištu. Imao sam prilike da se pojedinačno i zajedno srećem sa tim ljudima i zaista imamo veliki potencijal, izuzetan potencijal kad je u pitanju IT sektor, odnosno IT industrija u periodu koji dolazi.

Pratili smo, otprilike, oko šest kompanija u ovoj oblasti u ovom prethodnom vremenu kada je u pitanju njihova izvozna orijentacija i vjerujte mi da samo tih šest kompanija učestvuje sa 2,5 posto u izvozu u Crnoj Gori, samo šest kompanija, a prosječna zarada u njima je 1000 eura.

Dakle, vjerujem da ova, pa i svaka naredna Vlada ovom pitanju mora posvetiti dužnu pažnju i ova industrija će praktično objediniti sveukupan ekonomski potencijal koji Crna Gora ima u različitim sektorima, od turizma, energetike, poljoprivrede i svih drugih djelatnosti. Zbog toga mi već u ovom trećem paketu mjera nudimo konkretne podsticaje i to ćemo u raditi kroz dva zakona koja ćemo sutra utvrditi na sjednici Vlade i proslijediti parlamentu na usvajanje jer želimo da već od 1. septembra te podsticajne mjere stupe na snagu. Ja ću reći samo neke osnovne, imam ih ovdje na spisku da ne bih improvizovao.

Dakle:

- Olakšice za početak poslovanja – startapova i oni će biti oslobođeni poreza za period od 5 godina
- Olakšano zapošljavanje u inovacionoj djelatnosti – značajno umanjeње poreza i doprinosa, do 50%
- Oslobođanje od poreza i doprinosa za rad na inovativnim projektima
- Oslobođanje poreza na dobit od 100% za reinvestiranje u inovativne projekte
- Oslobođanje od poreza na dobit od 100% za ulaganje u startapove i fondove za finansiranje inovativnih projekata
- Oslobođanje poreza na dobit za donacije naučno-istraživačkim institucijama
- Umanjenje poreza na nepokretnosti i izgradnju infrastrukture za inovacionu djelatnost
- I naravno, uspostavljanje Fonda za inovacije na kojem već radimo.

Ovo su neke od podsticajnih mjera koje će se odnositi na IT sektor, a ja vjerujem ne sektor, nego u najskorije vrijeme IT industriju. Ovo teško vrijeme nam je pokazalo da ovaj sektor, kao što sam na početku rekao, može pronaći najbolje odgovore ili većinu odgovora kako da održimo ekonomsku supstancu i stvorimo pretpostavke kada zdravstvena kriza prođe za ubrzani ekonomski razvoj. Na kraju ću reći samo da smo zajedno sa Univerzitetom pokrenuli izgradnju tehnološkog parka u Podgorici vrijednog preko 8 miliona eura koji će biti centralni, da kažemo, prostor koji će okupljati mlade istraživače, inovatore, njihovo povezivanje, razvoj različitih projekata i naravno kreirati odnosno širiti izvoznju orijentaciju. Na kratak rok očekujemo rezultate u ovom sektoru, baš na kratak rok.

Hvala Vam!

Klub poslanika Demokratskog fronta

Budimir Aleksić

POSLANIČKO PITANJE

Da li Vlada Crne Gore intenzivno radi na unijaćenju Crnogoraca (što je u funkciji promjene identiteta pravoslavnog stanovništva na prostoru današnje Crne Gore)?

Na to jasno ukazuje odlučnost Vlade Crne Gore da iz ove zemlje eliminiše Srpsku pravoslavnu crkvu (najstariju instituciju na ovom prostoru, gdje ona egzistira od 1219. godine), o čemu

najbolje svjedoči usvajanje neustavnog i diskriminatorskog Zakona o slobodi vjeroispovijesti usmjerenog isključivo protiv SPC - na oduzimanje njene imovine i nasilnu promjenu njenog kanonsko-pravnog statusa. Ovu tezu potvrđuje i Vaša najnovija izjava o svetosavlju, kao i odnos vlasti u Crnoj Gori, iskazivan u kontinuitetu u posljednjih dvadesetak godine, prema jasnim stavovima poglavara svih pravoslavnih crkava u svijetu - da je u Crnoj Gori Srpska pravoslavna crkva jedina kanonska i istorijska Crkva. Tvrdnju da Vaša Vlada sprovodi projekat unijaćenja Crnogoraca potkrepljuje i činjenica da od 2011. godine princa Nikolu Petrovića korumpirate milionima evra narodnog novca, po našem mišljenju, zbog toga što je rimokatolik, dok su ostali brojni potomci mitropolitsko-gospodarske kuće Petrovića, koji su kao i njihovi preci ostali vjerni pravoslavlju, ostali bez bilo kakve pomoći i podrške od strane ove države.

ODGOVOR

Poslaniče Aleksiću,

Da Vas pripremim za nastavak dijaloga da ne bi ispalo nekorektno da ja kao učesnik u diskusiji Vas zatičem ovim pitanjem, razmislite, a volio bih da čujem da li znate ijednog crnogorskog građanina koji je unijat, odnosno grkokatolik, da li znate ijednog u Crnoj Gori? A onda ćemo nastaviti diskusiju, vjerujem, u nastavku.

Moram Vam priznati da sam više puta morao da pročitam Vaše pitanje, da se uvjerim da me zaista pitate da li ova Vlada intenzivno radi na unijaćenju Crnogoraca, odnosno da želi da promijeni identitet pravoslavnog stanovništva na prostoru današnje Crne Gore.

Nastojeći da argumentujete ovu Vašu tvrdnju, zbunili ste me do kraja. Jer to šta ste sve naveli u prilog Vašoj tezi, zaista je bez ikakvog utemeljenja u činjenicama. Razumijem da smo mi već u predizbornoj kampanji i da je to vrijeme kada političari znaju da „zaborave” na činjenice, ali Vi ste ovoga puta baš pretjerali...

Skoro tri četvrtine stanovništva Crne Gore su, kao što znamo, pravoslavci.

Tvrditi da ova Vlada intenzivno radi na njihovom prevođenju u katoličanstvo je apsolutna besmislica, koja se mogla roditi samo u glavama onih kojima je prevođenje Crnogoraca u srpski nacionalni korpus glavna ideja vodilja. Pa kad to prevođenje ne uspijeva, onda valja iskonstruisati postojanje neke nevidljive sile koja nas vuče u bezdan, ovaj put nazvan unijaćenjem.

Ova Vlada niti koga prevodi, niti će koga prevoditi bilo u vjerske, bilo u nacionalne korpuse. Svaki građanin Crne Gore o svom vjerskom i nacionalnom identitetu izjašnjava se slobodno i po sopstvenom osjećaju – tako je bilo do sada, biće i ubuduće. To važi i za mene, i za Vas, poslaniče Aleksiću.

Dalje, ne postoji nikakva odlučnost Vlade Crne Gore da iz ove zemlje eliminiše Srpsku pravoslavnu crkvu, a ponajmanje o tome može da svjedoči usvajanje Zakona o slobodi vjeroispovijesti.

Niti je Zakon usmjeren, kako Vi kažete isključivo protiv SPC, niti na oduzimanje njene imovine, niti na promjenu njenog statusa.

O tome smo se kao Vlada izjasnili prekjuče i juče, nudeći potpunu zaštitu imovine SPC, i to kroz hitne izmjene i dopune Zakona, pa je i to odbijeno!

Ja sam siguran da je sve to Vama veoma dobro poznato, bas kao i činjenica da Srpska pravoslavna crkva, kao institucija pod tim imenom, u Crnoj Gori postoji stotinjak godina, a ne osamsto, kako Vi kažete.

Država Crna Gora ima obavezu da na valjan način uredi pitanje slobode vjeroispovijesti, kao i sva druga pitanja koja se u vezi sa tim nameću, u skladu sa najvišim standardima evropskih demokratija.

Sa ogromnim strpljenjem i tolerancijom nastojali smo da razjasnimo nedoumice sa čelnicima SPC u Crnoj Gori oko novog Zakona.

Dalje, kao potvrdu Vaše teze navodite i moju nedavnu izjavu o svetosavlju, odnosno suprotstavljenosti ove ideologije crnogorskom antifašizmu. Potpuna neznavenost, ili zla namjera, stoje iza pokušaja izjednačavanja lika Svetog Save, koji je svoju misiju imao u 13. vijeku, i svetosavlja koje je kao politička ideologija nastalo tridesetih godina prošlog vijeka.

Dakle, svetosavlje je samo „pozajmilo” ime od srpskog sveca, a utemeljili su ga u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji, kao što znate, srpski episkop Nikolaj Velimirović i srpski profašistički političar Dimitrije Ljotić, u predvečerje Drugog svjetskog rata.

Poznato je da je suština svetosavske ideologije u konceptu – jedan narod, jedna religija, jedna država. U tom konceptu niti ima crnogorskog naroda, niti crnogorske države. Sve je - srpsko! Toliko o odnosu ove ideologije prema Crnoj Gori i Crnogorcima.

Kad ste me već Vašim pitanjem vratili u ove istorijske teme, moram Vas takođe podsjetiti na istorijske činjenice o odnosu idejnih tvoraca i protagonista svetosavskog nacionalizma prema antifašističkom pokretu, odnosno na njihovu kolaboraciju sa fašistima.

Vjerujem da Vam je poznato da je Adolf Hitler još prije početka Drugog svjetskog rata odlikovao episkopa Nikolaja Velimirovića, koga rado nazivaju i vladikom. Citiraću nešto što Vi, vjerujem, kao istoričar, takođe znate – a to su riječi episkopa Velimirovića o Hitleru. Citiram:

„Mora se odati poštovanje sadašnjem njemačkom vođi koji je kao prost zanatlija i čovek iz naroda uvideo da je nacionalizam bez vere jedna anomalija, jedan hladan i nesiguran mehanizam. I evo, u dvadesetom veku, on je došao na ideju svetog save i kao laik poduzeo je u svom narodu onaj najvažniji posao, koji priliči jedino svetitelju, geniju i heroju.” Kraj citata. Kraj citata, gospodine Aleksiću.

Dozvolite i da Vas podsjetim da su antievropejstvo i antisemitizam takođe snažno prisutni u inače obimnom i nekim segmentima značajnom djelu episkopa Velimirovića za srpsku crkvu i srpski narod.

Takođe, i na činjenicu da je blisko saradivao sa nespornim saradnikom fašista Dimitrijem Ljotićem, čije su jedinice u službi Vermahta, između svega ostalog, učestvovala i u masakru nad đacima i svim muškim osobama u Kragujevcu 1941. godine. Skoro tri hiljade ljudi je tada strijeljano!

Posmrtni govor Ljotiću održao je upravo episkop Velimirović 1945. godine, kada ga je nazvao, citiram: „Ideologom hrišćanskog nacionalizma i pravim reprezentom srpske politike.” Završen citat.

Kad smo se već dotakli ovih velikih antifašista, poslaniče Aleksiću, moram Vas podsjetiti i na to da ste Vi lično inicirali da se u Beranama podigne spomenik četničkom vojvodi Pavlu Đurišiću.

Takođe, Vi biste rekli „istaknutom antifašisti” kojeg je Hitler u maju 1944. godine, na predlog njemačke komande za Jugoistok, odlikovao Ordenom gvozdеног krsta!? Ispada da je Hitler – taj svetitelj, genije i heroj, kako ga je vidio idejni tvorac svetosavlja – praktikovao da značajna odlikovanja dodjeljuje antifašistima!

A znamo da nije, jer je odlikovao isključivo svoje ratne saveznike.

Istoriju svako može da tumači na svoj način, može i da nastoji da je upodobi svojim interesima, ali istorijske činjenice su – jedne i nesporne.

Ja sam samo podsjetio na te činjenice, i to konkretnim povodom obilježavanja Trinaestojulskog ustanka.

Dakle, antifašizmom se ne mogu kititi saradnici fašista.

To je sve što sam na tu temu saopštio, ništa novo i ništa epohalno nijesam otkrio, a ponajmanje – antisrpsko. Naravno, među Srbima, to znamo svi, bio je veliki broj boraca za slobodu, partizanskih komandanata, narodnih heroja, i MI ANTIFAŠISTI uvijek ćemo se diviti njihovoj veličanstvenoj borbi, ruku pod ruku sa crnogorskim i svim ostalim antifašistima.

I, konačno, da bi optužili Vladu da radi na unijaćenju Crnogoraca, potegnuli ste argument, koji, da budem iskren, uopšte nijesam razumio: da princa Nikolu Petrovića korumpiramo milionima eura zbog toga što je rimokatolik, dok ostali potomci kuće Petrovića koji su ostali vjerni pravoslavlju nemaju nikakvu pomoć države!?

Činjenice su sljedeće: tačno prije devet godina Skupština Crne Gore, dakle ova Skupština, donijela je Zakon o statusu potomaka dinastije Petrović Njegoš, a u članu 1 tog Zakona stoji, poslaniče Krivokapiću Vi se sjećate toga:

„Radi istorijske i moralne rehabilitacije dinastije Petrović Njegoš, ovim Zakonom se uređuju pitanja od značaja za status potomaka dinastije Petrović Njegoš, koja je detronizovana protivno Ustavu za Knjaževinu Crnu Goru, aktom nasilne aneksije države iz 1918. godine”. Kraj citata.

Prema ovom Zakonu, potomke dinastije predstavlja najstariji muški potomak, a to je praunuk kralja Nikole, princ Nikola Petrović.

Vlada Crne Gore je u prethodne skoro četiri godine samo sprovodila u život obaveze iz pomenutog Zakona, ne baveći se vjerskim i vjeroispovijednim opredjeljenjem potomaka dinastije Petrović Njegoš.

Niti znam, niti se interesujem ko je kakvog vjerskog opredjeljenja. To na kraju i nema nikakve veze sa sadržajem Zakona koji je usvojen u ovoj Skupštini prije devet godina, a koji je Vlada dužna da sprovodi.

Tako da je besmisleno dovoditi u vezu vjersko opredjeljenje princa Nikole sa izmišljenim nastojanjem Vlade da radi na unijaćenju Crnogoraca, a to se jednom riječju zove – podvala!

Suština je, poslaniče Aleksiću, da je tek u samostalnoj i demokratskoj Crnoj Gori mogla da bude ispravljena velika nepravda učinjena dinastiji Petrović Njegoš na kraju Prvog svjetskog rata.

Nepravda prema dinastiji, ali i prema državi Crnoj Gori, i prema svima koji u njoj žive.

Zato ću ovu priliku iskoristiti da podsjetim da je princ Nikola Petrović prije tri godine primio najviše odlikovanje Francuske Republike: Nacionalni orden Legije časti.

Tom prilikom predstavnik Ministarstva vanjskih poslova Francuske prenio je sljedeću poruku, i opet moram citirati:

„Mi smo ovdje, među ovim zidovima, u pobjedničkoj euforiji 1918. godine zbog Jugoslavije žrtvovali Kraljevinu Crnu Goru onome što smo smatrali višim interesima. Vaš pradjed je od samog početka rata 1914. bio saveznik koji se hrabro borio protiv nadmoćnog neprijatelja, ali je na versajskoj mirovnoj konferenciji to zaboravljeno.” Kraj citata.

I mi smo, poslaniče Aleksiću, čekali skoro cio vijek da ispravimo nepravdu učinjenu tada Crnoj Gori. Ispravili smo je na mirnom i demokratskom referendumu 2006. A ubrzo potom i nepravdu prema dinastiji Petrović Njegoš.

Tako radi država i tako radi Vlada koja je odgovorna prema crnogorskoj istoriji, ali i prema našoj budućnosti. Ne Vlada nego vlade.

Ne tračari i ne prebira po vjerskim opredjeljenjima.

Naprotiv, odgovorna je prema građanskom konceptu savremene crnogorske države!

Odgovorna je za stabilnost našeg društva i za njegov sveukupni napredak.

Hvala na pažnji.

Klub poslanika Socijaldemokratske partije

Raško Konjević

POSLANIČKO PITANJE

Poštovani predsjedniče Vlade,

Zašto su Vlada i vladajuća većina odbila zakonske prijedloge SDP-a koji se odnosi na smanjenje stope PDV-a za turističku i ugostiteljsku djelatnost zbog čega već četiri godine je prisutna činjenica o privilegovanim hotelijerima koji imaju povlašćeni poreski status; lex specijalis o neobračunavanju kamata tokom trajanja moratorijuma i zakonski prijedlog o obezbjeđivanju garantnih šema za finansiranje ugroženih privrednih subjekata i djelatnosti tokom Covid krize?

Da li Je Vlada razmatrala finansijske rezultate uključivanja privatnih zdravstvenih ustanova u sistem javnog zdravstva i kako objašnjavate činjenicu daje jedna privatna bolnica, prema zvaničnim podacima, Fondu za dravstveno osiguranje u jednoj godini za liječenje 4.318 pacijenata fakturisala vrijednost od 6 miliona eura. To znači da liječenje naših osiguranika u toj bolnici građani plaćaju skoro tri puta više nego u opštim bolnicama ili oko dva i po puta više nego u Kliničkom centru. Prosječna faktura liječenja u javnim zdravstvenim ustanovama je oko 440 eura , a u toj privatnoj ustanovi oko 1.300 eura.

ODGOVOR

Poštovani poslaniče Konjeviću,

Već puni mandat iskazujem puno uvažavanje za Vaša široka interesovanja, koja nikada ne završe na jednom pitanju predviđenom za institut Premijerskog sata.

Uvažavajući ovaj Dom, i funkciju koju obavljate, nastojao sam da temeljno i posvećeno pristupim svakom odgovoru i uvijek.

Ipak, na samom kraju mandata moram Vam sugerisati da ukoliko budemo u prilici a predsjednik Skupštine ima drugačiji pristup, obojica da opet razgovaramo u Parlamentu, svoje interesovanje pokušati svesti na jedno pitanje. Ili da prosto Parlament promijeni Poslovnik pa da i ovako svakomjesečno i bezgranično isljedujete predsjednika Vlade ma ko on bio i u nedogled.

Dakle, na raspolaganju sam da diskutujem na sve teme. I mimo toga, moj Kabinet i ja smo bili dostupni u svakom trenutku. Znaće bolje kolege poslanici koji su to pravo iskoristili na osnovu člana 50 Poslovnika.

Ali, po ko zna koji put, daću odgovore na sva Vaša interesovanja.

Dakle, krenimo redom.

Za svaku izmjenu zakonskog rješenja, a naročito onih koja imaju značajne fiskalne implikacije, neophodno je sprovesti detaljnu analizu fiskalnog uticaja, kako se ne bi ugrozila likvidnost Budžeta i samim tim održivost javnih finansija. Vjerujem da ovo razumijete jer ste sami bili ministar finansija. Ne sjećam se da ste bili inicijator ijednog zakona u Vladi kao ministar finansija, koliko ste sada inicirali zakona u ovih mjesec dana otkad se raspisuju izbori.

U finalnoj je fazi treći paket ekonomskih mjera na kojima smo predano i posvećeno radili. Iako sadržajno orijentisan na razvoj i dugoročnu potporu sektorskim politikama, pripremili smo u najvećoj mogućoj mjeri odgovor i na sadašnji, nikad izazovniji ekonomski trenutak.

Nećemo zapostaviti socijalno ugrožene kategorije našeg stanovništva i nećemo dozvoliti da im sadašnja kriza nametne dodatni teret na ionako skromne budžete. I za to ne treba ničija intervencija, niti posredovanje!

Neće Vlada zanemariti potrebe ni sektora turizma, ni ostalih grana privrede, kojima su podrška i pomoć najpotrebniji. Govorio sam o tome u odgovoru na pitanje poslanika Gvozdenuića i gotovo najavio sve.

Kao jedna od mjera razmatra se izmjena Zakona o porezu na dodatu vrijednost u smislu smanjenja poreskih stopa za turističku i ugostiteljsku djelatnost u periodu krize, i to pitanje se takođe veoma detaljno analizira.

Pored toga, ne smijemo dozvoliti da zbog nezapamćene nelikvidnosti, bankrot solventnih preduzetnika i preduzeća bude ceh koji će ugroziti cio sistem. Nema veće ekomske štete nego kad zdrav i održiv privrednik bankrotira zbog trenutno nepovoljnih i nedovoljnih tokova novca.

Neću se ovdje detaljnije baviti pozitivnim i negativnim efektima moratorijuma otplate kredita na njegove korisnike. Reći ću samo sljedeće: da nije imao ekonomski smisao i benefite, ne bi predmet moratorijuma bila gotovo polovina ukupne kreditne izloženosti banaka.

Ali, poslaniče Konjeviću – u jednom opštem dijelu, djelimično ću se složiti sa Vama.

Teret ovog teškog vremena ne može i ne smije da podnese samo Država. U četiri mjeseca krize, banke su nastavile sa kreditiranjem i unijele su dodatan novac u sistem, i to je dobro.

Nije dobro što je tokom ova četiri mjeseca neto rast kreditnog portfolija Investiciono-razvojnog fonda prema privredi veći od rasta ostvarenog kod svih 13 komercijalnih banaka zajedno i to prema svim sektorima! Ne da nije dobro, nego bih rekao da je to nedopustivo.

I da raščistimo – nije Investiciono-razvojni fond prekomjerno finansirao, već su komercijalne banke finansirale nedovoljno.

Zato pozivam komercijalne banke da snažnije odgovore izazovima vremena koje je pred nama. Od Države će imati podršku, a zdrav klijent je i njihov interes, ništa manji od interesa Države i samih vlasnika kapitala.

Poslaniče Konjeviću,

Odlukom Vlade o mreži zdravstvenih ustanova koja je u primjeni od sredine 2016. godine, Specijalna bolnica „Codra“ sa sjedištem u Podgorici dio je Zdravstvene mreže. Pokušavam da se sjetim, mislim da je to nastalo čak i u vrijeme možda Vašeg mandata. A možda i nije.

Shodno Zakonu o obaveznom zdravstvenom osiguranju, Fond neposredno zaključuje ugovor sa ustanovama iz Zdravstvene mreže čiji osnivač nije država, na period od dvije godine, pa je tako i prvi ugovor sa Codrom zaključen 01.01.2017. godine.

Pored drugih specijalističkih pregleda i usluga vantjelesne oplodnje, u Specijalnoj bolnici „Codra“, osiguranicima Fonda za zdravstveno osiguranje pružaju se složene hirurške intervencije a za neke od njih su građani Crne Gore ranije upućivani i na liječenje van države.

U skladu sa zaključenim ugovorom sa Fondom, Specijalna bolnica „Codra“, osiguranicima Fonda pruža zdravstvene usluge u skladu sa cjenovnicima koji su jedinstveni za sve javne i privatne ustanove sa kojima Fond ima zaključen ugovor. Dakle nema odokativne metode, poslaniče Konjeviću.

Počev od 01.01.2019. godine, ova zdravstvena ustanova, kao i sve druge zdravstvene ustanove u Mreži, ispostavljaju fakture Fondu za pružene usluge akutnog bolničkog liječenja po dijagnostički srodnim grupama. Ovaj model obezbjeđuje veću transparentnost u izvještavanju i pruža mogućnost međusobnog poređenja efikasnosti bolnica.

Ukupan iznos ispostavljenih faktura od Specijalne bolnice „Codra“ u 2019. godini je 6 miliona eura, od čega, slušajte pažljivo poslaniče Konjeviću 5,8 miliona eura odnosi se na usluge bolničkog liječenja.

Na osnovu detaljnih analiza o obimu i vrsti pruženih zdravstvenih usluga za sve njihove davaoce sa kojima Fond ima zaključen ugovor, a koje se rade u kontinuitetu, konstatovano je: Da se od ukupno 4.539 bolnički liječenih pacijenata u „Codri“ u 2019. godini, čak 3.500 ili 77,11% njih odnosi na složene hirurške intervencije, pa su samim tim i troškovi intervencija veći, to je valjda jasno i Vama i meni kao laicima.

što utiče da je iznos prosječne fakture veći od prosječne fakture u javnim zdravstvenim ustanovama. Tako da Vam je pristup veoma pogrešan, da ne kažem nedobronamjeran.

Naime, prosječna faktura u Specijalnoj bolnici „Codra“ u 2019. godini je iznosila 1.280,62 eura, na nivou opštih bolnica 462,44 eura, dok je u Kliničkom Centru Crne Gore prosječna faktura 797,10 eura.

Ovo iz razloga jer od ukupnog broja liječenih slučajeva, hirurške grane u Kodri učestvuju sa 77,11% kao što sam rekao, u opštim bolnicama sa 20,10%, dok u Kliničkom centru hirurške grane u ukupnom broju liječenih slučajeva učestvuju sa 26,19%.

Dodatno, od fakturisanog iznosa Specijalna bolnica „Codra“ plaća i potrošni materijal i lijekove i plate i poreze. Snosi troškove amortizacije prostora i opreme, popravki i servisa i nabavlja novu savremenu opremu.

Sve navedeno, Državu ne opterećuje niti jedan cent, a s druge strane „Codra“ godišnje unese u državni budžet oko milion eura po osnovu plaćenih poreza i doprinosa.

Imajući u vidu da se radi o veoma velikom broju pruženih usluga i finansijski značajnom iznosu sredstava, uveden je čitav niz mehanizama kontrole koji je informatički podržan.

Vrše se redovne mjesečne kontrole ispostavljenih faktura, a u kontinuitetu se sprovode i terenske kontrole od strane stručnih lica Fonda za zdravstveno osiguranje.

I na kraju,

Sva potencijano prekomjerna plaćanja ove ili bilo koje druge vrste jesu i biće pod posebnom pažnjom Vlade. I ne samo to, nego će biti ispitana i od strane onih kojima je to zakonska nadležnost!

Jer na tu navodnu privilegiju niko ne smije imati pravo.

U krajnjem, u pitanju je novac građana i tim novcem se mora domaćinski raspolagati na svim nivoima, do svakog namijenjenog eura.

Za sam kraj, podsjećam Vas i na institut Poslaničkih pitanja, u okviru koga specifične teme možete adresirati nadležnim ministrima i resorima.

I na kraju da ne zaboravim, govorili ste a to sam razumio o pogrešnim projekcijama Vlade o turističkoj sezoni i posjeti. I kako je to u Hrvatskoj već na 46%, a kod nas mnogo niže. Pa zbog toga što je Hrvatska dio evropskog Jedinstvenog tržišta. To Jedinstveno evropsko tržište kojim upravlja Evropski savjet i Evropska komisija nije ograničilo slobodu kretanja. A vidite da zbog Covida i rasta epidemije se to ne odnosi na treće zemlje, pa ni Crnu Goru. Tako da to ne zavisi

ni od vas ni od nas, to ne zavisi ni od pameti nijedne Vlade nego od onoga što je oko nas a to je virus i posljedice koje on izaziva. Kamo sreće da smo na nivou Hrvatske, ili neke druge zemlje. Nažalost, kako stvari stoje nećemo biti. Ne zbog nas, ne zbog toga što ne znamo šta radimo, nego zbog toga što ovaj zdravstveni problem je izazvao posljedice za čitavu planetu, pa, dakle i za Crnu Goru.

Hvala na pažnji!

Klub poslanika Bošnjačke stranke, koalicije „Shqiptaret te vendosur – Albanci odlučno” – Forca, DUA i AA i Hrvatske građanske inicijative

Ervin Ibrahimović

POSLANIČKO PITANJE

Poštovani predsjednice Vlade,

Da li je Vlada uradila procjenu kakve će posljedice izazvati kriza izazvana pandemijom koronavirusa po našu ekonomsku stabilnost do kraja fiskalne godine, kako bi omogućila održivost javnih finansija i shodno tome nastavak redovnih isplata zarada, penzija i socijalnih davanja?

OBRAZLOŽENJE

Vlada je u četiri godine mandata realizovala veliki broj kapitalnih projekata, u pravcu kreiranja boljeg privrednog ambijenta u našoj zemlji i podizanja kvaliteta života naših građana. Globalna pandemija koronavirusa ozbiljno prijeti da ugorzi pozitivan trend rasta naše ekonomije i standarda naših građana.

Odgovor tražim i u pisanoj formi.

ODGOVOR

Uvaženi poslaniče Ibrahimoviću,

Rekao bih da Vaše pitanje dolazi u pravi čas, a Vaš pristup ovoj temi je odgovoran i patriotski.

Nema dana, a da ne dobijem veliki broj predloga mjera koje Vlada treba da preduzme u cilju ublažavanja krize izazvane Covidom-19.

Pored onih korisnih i primjenjivih, na kojima sam izuzetno zahvalan, veliki je broj i onih koji su kao po pravilu - lišeni elementarnih analiza ekonomskog i fiskalnog uticaja na sistem. Kad bi ih prihvatili npr. naše javne finansije ne bi bile održive duže od par mjeseci.

Strateški razvojni cilj Crne Gore je održiv i slojevit ekonomski rast koji će doprinijeti smanjenju razvojnog zaostajanja u odnosu na prosjek Evropske unije. To je ključni preduslov povećanja kvaliteta života svih naših građana.

Ekonomska politika Crne Gore u prethodnom periodu bila je usmjerena na konsolidaciju javnih finansija kao što znate i očuvanje stabilnosti finansijskog sektora, kako bi se obezbijedio ambijent za ekonomski rast.

Rezultati ostvareni u prethodnom periodu, o njima ste govorili takođe, ukazuju na uspostavljanje pozitivnog trenda kada je u pitanju ekonomski razvoj Crne Gore, čemu u prilog govore rezultati koje ću i ja pomenuti:

- U proteklom trogodišnjem periodu, realni rast iznosio je 4,4%, što crnogorsku ekonomiju svrstava u vrh liste zemalja regiona Zapadnog Balkana;
- Broj zaposlenih u 2019. godini iznosio je gotovo 204 hiljade što je za preko 13 hiljada zaposlenih više u odnosu na 2018. godinu;
- Sprovedenom fiskalnom konsolidacijom budžetski deficit smanjen je sa 5,8% BDP-a u 2017. godini na 2,9% BDP-a u 2019. godini, uz ostvarenje suficita tekuće potrošnje u svim godinama, dakle u sve tri godine;
- Kroz Kapitalni budžet realizovani su projekti u vrijednosti od skoro 1 milijardu eura u periodu 2017-2020. godine;
- Izvorni prihodi budžeta od početka fiskalne konsolidacije zaključno sa krajem 2019. godine povećani su za preko 300 miliona eura odnosno 20% -ključni dokument smo usvojili u ovom Parlamentu;
- Pozitivni rezultati fiskalne konsolidacije omogućili su povećanje minimalne zarade za 15% i smanjenje poreskog opterećenja rada;
- Poreski dug u odnosu na 2016. godinu smanjen je za preko 30%;
- Poboljšanjem fiskalne pozicije ojačana je kreditna sposobnost zemlje, a povoljnim i najpovoljnijim zaduživanjem u novijoj istoriji, obezbijeđena bolja kreditna struktura duga i ročnosti obaveza.

Prema projekcijama svih relevantnih međunarodnih finansijskih institucija, Crna Gora bi ostvarila rast BDP-a i u 2020. godini, uz nastavak pozitivnih trendova u oblasti javnih finansija, kroz projektovano smanjenje budžetskog deficita i prelazak javnog duga na silaznu putanju.

Ipak, kao i sve zemlje, Crna Gora se u martu mjesecu suočila sa pandemijom virusa COVID-19, te su mjere usmjerene na zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno stavljanje pandemije pod kontrolu, dovele do značajnog ograničavanja ekonomske aktivnosti i posljedično tome dovele do pada javnih prihoda.

Uporedo sa padom prihoda, sprovođenje hitnih mjera zahtijevalo je dodatna izdvajanja za finansiranje zdravstvenog sistema, nabavku neophodne medicinske opreme, ali i pružanje pomoći socijalno ranjivim kategorijama stanovništva.

Pored njih, podrška privredi se podrazumijevala kroz dva paketa realizovanih mjera podrške, i obezbjeđenje potrebnih uslova za donošenje trećeg paketa ekonomskih mjera.

Ograničena privredna aktivnost i potreba finansiranja svega navedenog, uslovlila je izmjene i dopune budžeta kroz usvojeni Rebalans kojim je deficit budžeta projektovan na iznos od 335,9 miliona eura odnosno 7,3% BDP-a.

Potrebno je naglasiti i da se Crna Gora sa ovom krizom suočila u momentu ostvarene stabilnosti javnih finansija i obezbijeđenih sredstava za finansiranje budžeta u 2020. godini.

Upravo to je omogućilo hitno reagovanje prema privredi i građanima u suočavanju sa posljedicama krize, uz obezbjeđenje likvidnosti budžeta, i u situaciji značajnog pada naplate prihoda uslovljene ograničavanjem privredne aktivnosti.

Dakle, u prethodnih tri godine radili smo marljivo i stvorili stabilan finansijski sistem, koji je izdržao ovaj nepredviđeni pritisak!

Likvidnost Budžeta očuvana je i u izuzetno negativnim ekonomskim okolnostima, a da su pritom sve obaveze Države redovno servisirane, uz očuvanje nivoa zarada, penzija i socijalnih davanja, kao i nastavak realizacije kapitalnih projekata.

Da se i u ovoj situaciji posebno vodi računa o životnom standardu naših građana, dokazano je i predloženim izmjenama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju, čijim će se usvajanjem stvoriti uslovi za povećanje najnižih penzija i obezbijediti značajne povoljnosti za naše penzionere.

Fokus ekonomske politike u narednom periodu biće usmjeren na ekonomski oporavak odnosno vraćanje pozitivnog trenda koji je karakterisao ekonomiju prije izbijanja pandemije, te stvaranja uslova za dugoročni rast i razvoj.

Polazeći od projektovanih vrijednosti prihoda i javne potrošnje, nakon negativnog budžetskog salda u 2020. godini, očekujemo nagli pad deficita već u 2021. godini što pokazuje da je negativan rezultat, prije svega, uslovljen vanrednim ekonomskim prilikama uzrokovanim pandemijom, te se u 2022. godini očekuje ostvarivanje deficita ispod 2% BDP-a.

Ostvarenju ovog cilja prići će se kroz stvaranje uslova za širenje ekonomske baze, širenje fiskalnog potencijala, te nastavak i nova ulaganja u strateški značajne grane privrede kako bi se osnažila proizvodnja i realna ekonomija, i supstituisao jedan dio uvoza.

Kao što sam već rekao, tim ciljevima namijenjen je već pripremljeni treći paket ekonomskih mjera, oslonjen na kvalitetniju i povoljniju kreditnu podršku i korišćenje donatorskih sredstava.

Hvala Vam!

Klub poslanika SNP – DEMOS

Srđan Milić

POSLANIČKO PITANJE

S obzirom da je cijena fotovoltnih elektrana od 2010. godine do 1.1.2019. godine manja za 84%, kopnenih vjetroelektrana za 49% a od 2012. Godine cijena za litijum-jonske elektrane niža je za 75% - interesuje me – zašto Vlada Crne Gore, u kontinuitetu, sprovodi politiku u ovoj oblasti na način koji je suprotan interesima građana Crne Gore? Koje konkretno efekte nakon usvajanja zakonodavne osnove za izgradnju elektrana na obnovljive izvore energije (OIE) su ostvareni za:

- a) Građane Crne Gore*
- b) Državu Crnu Goru*
- c) Investitore*

U dijelu odgovora na pitanje o efektima dostaviti Informaciju o ukupno isplaćenim subvencijama vlasnicima ovih elektrana na OI po vlasnicima i godinama. Takođe, dostaviti odgovor o ukupno obračunatim i naplaćenim sredstvima u Budžet Crne Gore po vlasnicima

elektrana na OIE. Treće, dostaviti informaciju o prosječnoj cijeni uvoza električne energije po godinama od 2010. godine.

Obrazloženje sam namjeran učiniti usmeno na samoj s jednici. Odgovor tražim u pisanom obliku.

ODGOVOR

Poštovani poslaniče Miliću,

Dobro je kada dijalog na važne ekonomske teme vodimo koristeći referentne izvore i konkretne podatke. Zato cijenim Vaš napor, da diskusiju o crnogorskoj energetskej politici počnemo Bloombergovim pregledom trenda kretanja cijena novih tehnologija u energetici.

Stoga ću, unaprijed, zamoliti za razumijevanje ukoliko prekoračim vrijeme a sada već nema potrebe jer je to poslanik Milić učinio već u značajnom nivou, predviđeno za davanje odgovora. Ali cijenim da su sve činjenice koje ću saopštiti važne za adekvatno sagledavanje ovog pitanja.

Dakle, kao što ste rekli, u proteklih 10 godina, proizvodna cijena energije dobijene iz solarnih – fotonaponskih panela pala je za čak 84%, a energije za vjetroelektrane na kopnu za oko 49%.

U istom izvještaju, poslaniče Miliću, zasigurno ste primijetili da je te 2010. godine prosječna proizvodna cijena iz fotonaponskih panela bila preko 300\$/MWh, a iz vjetroelektrana oko 100\$/MWh.

Primijetićete u izvještaju i da se cijena energije iz vjetroelektrana prilično stabilno održavala na tom, do sada visokom nivou, sve do sredine 2016. godine, dok se cijena energije iz fotonaponskih panela postepeno smanjivala, ali je sredinom 2016. godine i dalje bila iznad 100 dolara po MWh.

Nijesmo čekali ni Bloombergov izvještaj o novim tehnologijama u energetici za 2019. godinu, ni poslanička pitanja. Pažljivo smo, praktično na dnevnom nivou, pratili dešavanja u svijetu i na tržištu energetike, osmislili i primijenili novi pristup i iskoristili benefite tehnološkog napretka.

Uvjereni da se trendovi mijenjaju u pravcu brze ekspanzije obnovljivih izvora, već tokom 2017. godine pripremili smo novi koncept valorizacije energetskih potencijala.

Početakom 2018. godine raspisan je prvi javni poziv za izgradnju, u tom trenutku, jedne od najvećih solarnih elektrana u Evropi, bez bilo kakvog finansijskog podsticaja. Nasuprot stavovima skeptika, dobili smo tri kredibilne ponude, odabrali partnera i ugovorili projekat.

To je solarna elektrana Briska gora, snage 230 MW – bez centa finansijskih podsticaja.

Odmah potom, 2019. godine raspisan je tender za novu vjetroelektranu, koji je takođe uspješno završen.

Vjetroelektrana Brajići od 100 MW - bez centa finansijskih podsticaja.

Paralelno je i Elektroprivreda Crne Gore došla do spoznaje da su nove tehnologije u oblasti obnovljivih izvora važna razvojna prilika. Pokrenuli su projekat gradnje još 50 MW – vjetroelektrane na Gvozdu, takođe bez centa finansijskih podsticaja.

Cijenim međutim, poslaniče Miliću, da Vas ovaj dio naše energetske politike nije motivisao na ovo pitanje. On govori u prilog ozbiljnom pristupu ove Vlade, njenoj promišljenoj i pravovremenoj reakciji na globalne trendove. Pretpostavljam da nijeste htjeli baš to da čujete, i to u sred predizborne kampanje.

No, ne vjerujem da ćete biti zadovoljniji ni osvrtom na dio politike do 2016. godine. A podsjećanja radi, to je period u kojem je proizvodna cijena energije iz ovakvih elektrana, po izvještaju na koji se referencirate, još uvijek bila jako visoka, i kretala se oko 100€/MWh.

Kao tradicionalna uvoznica električne energije, Crna Gora je decenijama bila izložena svim ekonomskim i bezbjednosnim rizicima takvog statusa. Samo u posljednjih dvadeset godina, na uvoz električne energije iz naše ekonomije nepovratno je otišlo oko 850 miliona eura.

Vrijednost cijelog jednog autoputa, uvaženi poslanici, bili smo prinuđeni da damo za energiju potrebnu našoj privredi i našim građanima. Umjesto da ih utrošimo na nešto drugo, i da gradimo i razvijamo zemlju.

Međutim, takođe odgovornom politikom, uspjeli smo 2009. godine da stvorimo uslove za početak rješavanja problema. Jasno je da niko nije računao na to da obnovljivi izvori mogu nadomjestiti sav nedostatak. Ali oni jesu bili dio rješenja. I u Crnoj Gori, kao i u cijeloj razvijenoj Evropi – i tada i danas.

Smanjeni su gubici, cijena energije za privredu postavljena je na principima slobodnog tržišta, uloženo je u energetske efikasnost javnih objekata, poput škola i bolnica.

Potrošnja teške industrije svedena je na mjeru domaćih mogućnosti, a jačane su i energetske veze sa susjedima, prevashodno prema Albaniji i Italiji. Kao dio sveobuhvatne reforme, započeto je i podsticanje gradnje malih hidroelektrana i vjetroelektrana. Na isti način, kao i širom razvijenog svijeta toga vremena.

Zahvaljujući sveobuhvatnoj reformi, u poređenju sa 2007. godinom, kada je iz Crne Gore, za samo dvanaest mjeseci na neto uvoz električne energije nepovratno otišlo 132,9 miliona eura, 2018. godine u Crnu Goru, po osnovu neto izvoza energije, slilo se 13,7 miliona eura. Tačno, to je bila hidrološki dobra godina, ali – padale su kiše i ranije, pa nije bilo prihoda na našem računu.

Kada su konkretno finansijski podsticaji za male hidroelektrane i vjetroelektrane u pitanju, podaci su sljedeći:

- 2014. godine – dato je oko 80 hiljada eura ili 0,01% ukupnog iznosa koji smo dali za uvoz u proteklih 20 godina,
- 2015. godine 624 hiljade eura ili 0,07% tog iznosa
- 2016. godine 2,3 miliona eura ili manje od 0,3% iznosa
- 2017. godine 4,5 milion eura ili oko 0,5% iznosa
- 2018. godine 13,2 miliona eura ili 1,6% iznosa. To je iznosa kojeg smo dali za uvoz u proteklih 20 godina. Da podsjetim.

- 2019. godine 12 miliona eura ili oko 1,5% ukupnog iznosa koji smo bespovratno izgubili na uvoz električne energije u protekle dvije decenije.

Iz navedenog se jasno vidi, da u ugovorenih 12 godina podsticanja, ukupni iznos neće preći ni 20% iznosa koji smo u prethodnom periodu izgubili uvozeći energiju.

A ukupna proizvodnja iz ovih objekata gotovo je identična proizvodnji sistema hidroelektrana na Morači, i dovoljna je da snabdije gotovo 100 hiljada domaćinstava električnom energijom.

I ne samo to, već je gotovo polovina tog iznosa odmah vraćena kao prihod budžeta.

U tom kontekstu, koristi ovih sveobuhvatnih reformi za građane i državu obuhvataju:

- Čijenicu da građanin Crne Gore može danas za svoju zaradu da priušti više energije nego što je to mogao 2006, 2007. ili 2008. godine,
- Povećanu domaću proizvodnju iz elektrana, koje će po isteku ugovornog perioda biti u potpunosti revitalizovane i predate državi u vlasništvo, ☐
- Povećane poreske prihode na osnovu raznih obaveza. Pojasniću: Samo u 2019. godini prihodi budžeta su bili preko 6 miliona eura, ne računajući poreze na nepokretnosti koje naplaćuju lokalne uprave. Preliminarni podaci za 2020. godinu ukazuju da će ovaj iznos biti značajno veći i da će zadržati taj nivo i u narednim godinama.
- Smanjen spoljnotrgovinski deficit, i naravno
- Pospješen put ka dostizanju potpune energetske nezavisnosti države, kao jednom od preduslova stabilnog ekonomskog rasta.

Kada su u pitanju benefiti investitora, poslaniče Miliću, vjerujem da je to povrat na uloženi kapital. A valja biti oprezan sa investitorima koji ne traže povrat na uloženo.

Eto, ukratko, koji su rezultati energetske politike vođene u skladu sa zakonom, uključujući i Zakon o energetici, koji ste u ovom Domu 2015. godine i sami podržali u načelu.

Siguran sam da ste to učinili zato što je tako bilo ispravno i zato što su njime utvrđeni ciljevi usklađeni sa interesom građana i savremenom evropskom praksom. Takođe se nadam da ćete, ako budete u prilici, iz istih razloga podržati i izmjene i dopune zakona koje smo nedavno predložili... Jer je u pitanju dobar, evropski zakon, koji je potrebno redovno unapređivati i ažurirati.

Na kraju, u dijelu Vašeg pitanja o navodnim „litijum jonskim elektranama”, sa žaljenjem konstatujem da stručne službe nijesu uspjele da pronađu reference. Uz pretpostavku da se radi o litijum-jonskim baterijama, odnosno uređajima za akumulaciju energije, u očekivanju daljeg pada cijena ove i sličnih tehnologija, mi smo se za sada ipak odlučili za korišćenje domaćeg resursa.

Naime, za potrebe upravljanja sistemom koji će integrisati sve više obnovljivih izvora energije, poput vjetra i solara, prilagodili smo projektno rješenje hidroelektrane Komarnica savremenim uslovima i zahtjevima očuvanja životne sredine.

Bez krupnijih konflikata sa prostorom, ne dovodeći u pitanje ekološke i turističke potencijale toga prostora, predložili smo Skupštini Crne Gore Detaljni prostorni plan za potrebe

višenamjenske hidroakumulacije na Komarnici, koji ćete, nadam se svi podržati, kako bismo započeli realizaciju i ovog veoma važnog projekta.

Poslaniče Miliću, uvaženi poslanici,

U proteklih desetak godina, vodeći odgovornu politiku u sektoru koji je uvijek bio stabilan oslonac naše ekonomije, stvorili smo uslove za ulaganje u mrežne i proizvodne kapacitete vrijedne na stotine miliona eura.

Gotovo je eliminisan uvoz električne energije, kreiran je atraktivan poslovni ambijent, unaprijeđena je efikasnost i povećana zaposlenost u sektoru. Samo u mandatu ove Vlade, proizvodni kapaciteti povećani su za preko 15%.

Uz nadu da je odgovor ispunio Vaša očekivanja, zahvaljujem na inspirativnom pitanju i referentnom izvoru podataka koji ste koristili kao osnov za diskusiju.

Da bih do kraja zaokružio odgovor, i ostavio trag u našim arhivama, u prilogu pisanog odgovora dostaviću Vam i informaciju o isplaćenim subvencijama, budžetskim prihodima, i cijenama energije po godinama.

Hvala na pažnji!

Klub poslanika Socijaldemokrate i Liberalna partija Crne Gore

Boris Mugoša

POSLANIČKO PITANJE

Rješavanje stambenog pitanja jedan je od ključnih izazova sa kojim se suočavaju mladi ljudi.

U kojoj je fazi realizacije projekat, odnosno model rješavanja stambenog pitanja mladih koji je najavljen krajem prošle godine.

U pitanju je, prema inicijalnoj najavi, model gradnje stanova na čitavom prostoru države, koje bi finansirala država ili sa privatnim partnerom. Navedeni stanovi bi se mladim ljudima određeni period davali na korišćenje, uz povlašćenu kiriju.

Molim Vas da mi odgovor dostavite i u pisanoj formi.

ODGOVOR

Poslaniče Mugoša,

Imajući u vidu da je ovo ujedno i posljednji Premijerski sat u mandatu ovog Parlamenta, drago mi je da ćemo se pozabaviti još jednim važnim pitanjem za unapređenja kvaliteta života naših građana.

Otvarali smo sve ove važne teme u ovom mandatu – od obrazovanja kao temelja društvenog napretka, preko očuvanja radnih mjesta, pa evo i do rješavanja stambenih potreba mladih, kao jednog od najvažnijih egzistencijalnih pitanja. To samo pokazuje da u ovom Parlamenta postoji potencijal i za kreiranje politika, ali i za razvoj zdrave kritičke misli.

Vaše pitanje odnosi se na status modela rješavanja stambenog pitanja mladih koji je najavljen krajem prošle godine.

Dozvolite da podsjetim da je riječ o ideji koja je proizišla sa jednog od sastanaka sa predstavnicima sindikata, a koju sam vrlo ozbiljno uzeo u razmatranje i zadužio saradnike da je detaljnije razrade kako bi imali jasnu sliku o mogućnostima, prednostima i eventualnim preprekama na njenoj realizaciji.

U praksi, i kroz pređene etape, to izgleda ovako: prvo definisanje politike, zatim prilagođavanje zakonskog okvira, i na kraju realizacija projekata.

U toj namjeri, sredinom juna ove godine započet je rad na izradi strateškog dokumenta Stambena politika Crne Gore kojim će se: definisati novi model stambene politike za rješavanje stambenih potreba po povoljnim uslovima za sve kategorije stanovništva, precizirati ciljne grupe koje mogu ostvariti to pravo, zatim načini i kriterijumi za ostvarivanje ovog prava, kao i mehanizmi koji će se zasnivati na principima transparentnosti i objektivnosti.

Poseban segment će se odnositi na ciljnu grupu mladih ali i stručnih ljudi, kako ste Vi rekli ljudi sa potencijalom, ljudi deficitarnih zanimanja, u cilju smanjenja emigracija, unutrašnjih migracija, i očuvanja deficitarnog kadra u Crnoj Gori.

Paralelno sa izradom ovog strateškog dokumenta kojim će se bliže urediti stambena politika, tj. prilagoditi predmetnoj inicijativi, započete su aktivnosti na izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnom stanovanju. Preciznije, sproveden je javni poziv za predlaganje predstavnika nevladinih organizacija u radnom tijelu, formirana je radna grupa, i započet rad na tekstu Nacrta zakona.

Navedeni propis predstavljaće pravni osnov za implementaciju svih programa koji imaju za cilj podršku države i jedinica lokalne samouprave u rješavanju stambenih potreba građana koji na tržištu ne mogu da riješe stambenu potrebu.

Shodno Zakonu, koncept, politika i kriterijumi podrške države i jedinica lokalne samouprave u obezbjeđenju adekvatnog i održivog stanovanja su definisani i uređeni na nivou države, a razrada i primjena ovih politika na nivou jedinica lokalne samouprave.

Pojašnjenja radi - socijalno stanovanje kao način zadovoljenja stambenih potreba se ostvaruje uz različite oblike podrške od strane javnog sektora i ima različite pojavne oblike, izvore finansiranja, vlasnički status i režime korišćenja.

Takođe, osim što podrazumijeva zadovoljavanje stambenih potreba osjetljivih i ranjivih društvenih grupa, siromašnih kategorija domaćinstava, ovaj model je važan za podsticanje razvoja nerazvijenih područja stambenom ponudom.

Pored toga, i za poboljšanje uslova stanovanja stručnjaka i drugih nosilaca razvojnih programa, ali i za povećanje ponude stanova sa nižim zakupninama u odnosu na tržišnu ponudu.

Dakle, kao što i sami znate uvaženi poslanice, zahtjevan je put od ideje do realizacije. Predstoji intenzivan rad na usaglašavanju svih segmenata ovog plana, kako bi u konačnom imali valjan model koji će rezultirati kvalitetnom i podsticajnom stambenom politikom.

Uvjeren sam da će budući sastav Parlamenta u najkraćem biti u prilici da se izjasni o novom Zakonu čime će i zvanično biti stvoreni osnovni preduslovi za pokretanje ovih investicija širom

Crne Gore. Ja sam, moram da Vam priznam bio ambiciozni, mislio sam da će to odraditi ovaj saziv Parlamenta i negdje govorio da to može biti do sredine ove godine, ali nas je ova situacija poremetila u definisanju i prioriteta i realizaciji onih politika koje smo započeli.

Dozvolite na samom kraju da podsjetim da je pitanje rješavanja stambenih potreba mladih i do sada bilo u fokusu stambene politike, pa je tako 349 mladih bračnih parova i 183 pojedinca iz kategorije jednočlanih domaćinstava mlađih od 35 godina, do sada riješilo stambeno pitanje u okviru Projekta 1000 plus. Dakle, praktički govorimo o 532 stambene jedinice.

Na samom kraju, vjerujem da ćemo u najkraćem roku svjedočiti i realizaciji novog modela stambene politike za bolji kvalitet života mladih širom Crne Gore.

I jedan slobodan komentar na osnovu toga što ste Vi rekli. Ovo jeste važna politika i moramo se izboriti za njenu primjenu. Ali mi moramo raditi i na drugim oblastima. Nije mladom čovjeku dovoljno samo ponuditi stan. To jeste važno pitanje. Mladi ljudi moraju imati mogućnost izbora u ovoj zemlji i više prilika za sebe. Ako uspijemo da uradimo i jedno i drugo, onda će perspektiva ne samo mladih nego i Crne Gore sa takvim pristupom biti daleko bolja i sadržajnija što je to danas.

Hvala na pažnji!

Posebni klub poslanika
Aleksandar Damjanović

POSLANIČKO PITANJE

Kako Vlada Crne Gore gleda na enormnu neusaglašenost detaljnih urbanističkih planova „Budva centar – izmjene i dopune” i „Bečići” sa planskim dokumentima višeg reda, čime se krši zakon, i da li Vlada Crne Gore, u funkciji sprečavanja ovog organizovanog kriminala, planira da proglasi zabranu gradnje na tom području, u skladu sa zakonom, imajući u vidu i odluku o izradi Plana generalne regulacije Crne Gore.

ODGOVOR

Na samom početku, osvrnuo bih se na dvije kvalifikacije iz Vašeg pitanja preko kojih se ne može tek tako preći. Kao što Vam je dobro poznato, ocjenjivanje zakonitosti opštih akata, pa tako i planske dokumentacije, u nadležnosti je Ustavnog suda Crne Gore.

I upravo su ova dva planska dokumenta, koja su u fokusu Vašeg današnjeg interesovanja, bila predmetom razmatranja Ustavnog suda, koji je u oba slučaja donio rješenje o neprihvatanju inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o njihovom donošenju.

U odnosu na ocjenu o postojanju organizovanog kriminala u bilo kojem segmentu, pa i prostornog planiranja, ja Vas podsjećam da ste i kao građanin, i kao poslanik, dužni da saznanja o njegovom postojanju prijavite nadležnim organima.

A sada da se vratimo na suštinu Vašeg pitanja.

Pravci razvoja koji je odabrala Opština Budva, iskazani su kroz sprovođenje pomenutih planskih dokumenata, koji su i dalje na snazi – Detaljnog urbanističkog plana „Bečići” i „Budva

centar – izmjene i dopune”, a oba su izrađena pod rukovodstvom uglednog profesora Miodraga Ralevića sa Arhitektonskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, I njegovog tima, u periodu od 2009. do 2011. godine. Ne znam ga, ali tako mi stoji u pripremi.

Rezultate implementacije ovih planova u Budvi danas vidimo svi i često ne možemo sakriti nezadovoljstvo. Međutim, poslaniče Damjanoviću, još veću prijetnju predstavlja ono što se nalazi u usvojenoj planskoj dokumentaciji, a što još uvijek nije izgrađeno. A o tome posebno treba da povedemo računa.

Naime, važećim planovima, donijetim na lokalnom nivou uz nesebičnu ekspertsku pomoć iz regiona, predviđeno je širenje grada u gabaritima još tri današnje Budve. I nijesu problematična samo ova dva planska dokumenta, već je to bila vizija i namjera planera za cijelu našu obalu. Nažalost, vizija onih koji nijesu dovoljno ni poznavali naše prilike, i naš geografski i urbanistički ambijent.

Istine radi, nema planskog dokumenta koji, protokom vremena, nije podložan preispitivanju – u cijelosti ili u pojedinostima.

Ali, u ovom slučaju, stav stručne i laičke javnosti je nepodijeljen - u pitanju su najblaže rečeno neadekvatna planska rješenja, čija je primjena dovela do problema u prostoru i narušavanja ambijentalnog sklada. Pa ih je stoga neophodno korigovati, smanjiti im volumen, i unaprijediti mrežu funkcija i društvene infrastrukture.

Uvidjevši ozbiljnost ovog problema, ne samo u Budvi, već i u ostalim primorskim opštinama, od početka mandata ove Vlade sva naša energija i pažnja u oblasti planiranja prostora bila je posvećena završetku izrade Prostornog plana posebne namjene za obalno područje, koji je i usvojen upravo u ovom domu u julu 2018. godine, posebnim naporom bivšeg ministra Radulovića.

Tim planom su, sa državnog nivoa, propisana stroga pravila za sve primorske opštine, koja nalažu zabranu nove stanogradnje u pojasu od 1000 metara od mora, zabranu bilo kakve gradnje van postojećih naselja u pojasu od 100 metara od mora, kao i niz regulacionih pravila i obrazaca za kreiranje daljeg prostornog razvoja.

Većina ostalih primorskih opština iskoristila je zakonsku mogućnost, ali i obavezu, i do kraja 2018. godine ubrzano donijela ili izmijenila svoja ključna lokalna planska dokumenta u skladu sa novim pravilima.

Ali ne i Opština Budva! Čuli ste me poslaniče.

Svjesni činjenice da građani jedne lokalne samouprave, u konkretnom slučaju Budve, ne smiju ostati taoci bilo čijeg oklijevanja da se suoči sa evidentnim problemom, ni ovdje kao država nijesmo ostali bez adekvatne reakcije.

Naime, cjelovitom reformom sistema planiranja prostora, nadležnosti izrade planske dokumentacije u potpunosti su prenijete na Ministarstvo, odnosno Vladu, a nadležnosti usvajanja na nivo Parlamenta.

Nova državna strategija u oblasti planiranja prostora biće iskazana kroz izradu i donošenje samo dva državna planska dokumenta koji će strateški odrediti cijelu teritoriju naše države, a njihova izrada uveliko je u toku. To su Prostorni plan Crne Gore i Plan generalne regulacije Crne Gore. Njihovim donošenjem biće stavljena van snage sva planska rješenja iz prethodnog perioda.

U novim planskim dokumentima fokus će biti na prostornim potencijalima kao faktor konkurentnosti Crne Gore, na poštovanju principa Nove urbane agende, na poštovanju ciljeva održivog razvoja, što sve nameće potrebu za redefinisanjem dosadašnjih modela u prostornom planiranju, i podstiče nove modele integralnog upravljanja prostorom u skladu sa državnim interesima i interesom naših građana i njihovog životnog ambijenta.

Zato će se u postupku izrade Plana generalne regulacije sagledati i analizirati i planska rješenja Detaljnog urbanističkog plana „Budva - Centar”, kao i Detaljnog urbanističkog plana „Bečići”.

Ako se u proceduri izrade Plana generalne regulacije Crne Gore od strane planerskog tima procijeni neophodnim, a za očekivati je da hoće – Zakon nudi mogućnost zaštite prostora obuhvaćenog važećim, neadekvatnim planovima.

Naime, shodno članu 26 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata kroz izmjenu Odluke o izradi Plana generalne regulacije Crne Gore, moguće je zabraniti građenje na prostoru odnosno dijelu prostora koji obuhvataju ovi detaljni urbanistički planovi. Takođe, postoji mogućnost i drastičnije mjere, da se ti planovi u cijelosti stave van snage, čime bi se u potpunosti zaustavila bilo kakva gradnja, uključujući i izgradnju infrastrukture.

I ne bi ovoj Vladi bilo prvi put, poslaniče Damjanoviću, da poseže za ovakvim mjerama. Isto je učinjeno i u slučaju proglašavanja moratorijuma na izgradnju u području pod zaštitom UNESCO na teritoriji cijelog grada Kotora, i to sa istim krajnjim ciljem – da se spriječi prekomjerna izgradnja i omogući održivi rast i razvoj.

Međutim, kao i u svim slučajevima kada se na bilo koji način odlučuje o nečijim stečenim pravima ili obavezama, tako i u ovom slučaju treba odgovorno i pažljivo sagledati sve aspekte donošenja takve odluke.

Zato će Vlada, uvažavajući zakonska ovlašćenja, ali i uz pribavljanje mišljenja lokalne samouprave i stručnog planerskog tima, osvjetliti sve izazove ovog pitanja i donijeti odluku za dobro ove i budućih generacija Budve.